

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

<https://khioda.khio.no>
khioda@khio.no

Oda Skaathun
[Uten tittel]

BFA
Avdeling Kunstakademiet 2019

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Arbeidet mitt hører til i en feminin verden. Rosa dominerer over andre farger, jeg bruker personlige eiendeler som materiale og jeg samler på objekter som er rettet mot kvinnelige forbrukere. Kvinnekroppen er hovedmotivet i tegningene mine.

Jeg tar i bruk feminitet i arbeidet for å problematisere måten vi tolker kjønn på og ønsker å snu de negative assosiasjonene omkring feminitet til noe positivt. Hvorfor er det feminine undervurdert? Hvorfor er ikke kvinner representert i kunstverdenen i like stor grad som menn? Dette er noen av de spørsmålene som utforskes i teksten. Jeg trekker frem ulike kunstnere og forfattere for å kartlegge det ideologiske standpunktet mitt som kunstner.

Jeg leker med det «tradisjonelt feminine» i arbeidet mitt, og gjennom de pågående prosjektene mine «Rooms» og «Kitchen Table Drawings» behandles problematikken omkring kjønn og feminitet på ulike måter.¹

Rooms

Gjennom installasjons-prosjektet mitt «Rooms» presenterer jeg det som kan tolkes som ulike scenografier, eller potensielle scenarioer fra en kvinne sitt liv. Jeg sier scenografier fordi rommene inneholder et potensiale for at handlinger skal ta plass. Jeg ser for meg den kvinnen som har vært der, eller som kommer til å bevege seg i rommet. Jeg tar i bruk objekter jeg samler på som er rettet mot kvinnelige forbrukere². Her vil jeg nevne Portia Munson sitt «Pink Project».³ Det dreier seg om et pågående prosjekt hvor hun konstruerer(lager) et rom bestående av rosa gjenstander hun har samlet på i over to tiår. «Pink Project» er en skarp og, ikke minst ,vakker kritikk av samfunnets måter å skape store kjønnsforskjeller på. Munson kritiserer det samfunnet har bestemt er feminint i arbeidet hennes ved å skape kunstverk som er formet av et overflod av produkter og gjenstander

¹ Jeg snakker om feminitet som de samfunns-konstruerte definisjonene omkring hva som er kvinnelig: mykt, forsiktig og/eller svakt.

² Et eksempel på objektene jeg tar i bruk er kjøkkenredskaper, høye hæler eller rosa plast gjenstander, beholdere, vaser eller krukker.

³<http://www.portiamunson.com/installations/pink-project.php>

retter mot den kvinnelige forbrukeren. Det er vakkert fordi hun formidler gjennom et veldig visuelt stimulerende språk.

På en lignende måte forholder jeg meg til de objektene jeg samler på og viser i mine installasjoner.⁴ Jeg er opptatt av å skape verk som først kommuniserer gjennom det visuelle, for å så få muligheten, som tilskuer, til å tolke tematikken. Jeg kjenner dessuten et stort felleskap til Munson's «metode»: å ta i bruk fargen rosa.

Ved å bruke rosa ønsker jeg å appropriere fargen på nytt og gi den en positiv vending. Ironien bak fargen rosa er at den ikke ble brukt som en «kvinnelig» farge før i midten av det 20-århundret. Rosa var ment som en «guttefarge», en nyanse av rødt som symboliserte krig. Lyseblå var fargen som var velegnet for jenter. Den relaterte til jomfru Maria sine farger.

På 70-tallet var det en kort pause fra farge-kategoriseringen «blå for gutter, og rosa for jenter», da den feministiske bølgen oppsto som en sterk motstander av kjønns-kategoriseringen. Men dette varte ikke lenge.⁵

Når jeg bruker rosa er jeg kritisk til de assosiasjoner man har rundt femininitet som en «mindre viktig» tematikk og stemme i kunsten⁶. Det er lett gjort å tenke at rosa står for femininitet, for det hører hjemme hos den kjønns-kategoriserende retningen i popkulturkulturen. Derfor synes jeg det er et glimrende verktøy for å adressere dette problemet. Med tanke på at det rosa «hører hjemme hos jenter og kvinner» tar jeg i bruk fargen for å snakke om det personlige og kroppen min, jeg bruker assosiasjonene omkring fargen til min fordel.

Min bruk av fargen rosa er en politisk gest.

Utsagnet «The personal is Political» ble best kjent gjennom Carol Hanisch sitt essay i 1970 med samme tittel, hvor hun mener at mange personlige erfaringer, spesielt kvinnelige erfaringer, kan bli sporet til ens plassering i et system av makt-relasjoner. Essayet fokuserer på menns makt, og kvinners undertrykkelse. Dette var på 1970-tallet under den

⁴ Objektene jeg samler på er enten funnet, resirkulert, eller hentet fra gjenbruksstasjoner. Dette er en regel jeg har skapt for meg selv for jeg ønsker å forbruke minst mulig. Portia Munson kritiserer forbrukersamfunnet gjennom de kolossale mengder objekter hun finner og stiller ut. Arbeidet mitt gjenspeiler neppe direkte kritikk til materialisme, men det er en holdning jeg har som kunstner.

⁵ I USA ble det lovlig på 80-tallet å sjekke fosterets kjønn med ultralyd. Etter dette ble det markedsført et hav av produkter med et mål å skille jenter og gutter fra hverandre, ved å feste farge på kjønn: Igjen, Blå for gutter, og rosa for jenter.

⁶<https://www.nrk.no/kultur/xl/rosarevolusjon-1.13453172>

andre feminist-bølgen, da det var ytterst viktig å kjempe for en forandring i systemet. Er det ikke like viktig å fortsette å kjempe for likestilling den dag i dag?

Det er fremdeles ikke like mange kvinner som menn som blir representert i gallerier, museer og i biennalesammenheng.⁷ Selv om statistikker viser at det ofte er flere kvinner enn menn som utdanner seg ved kunstinstitusjoner er det ikke like mange kvinner som menn som får stille ut sine arbeider.⁸ Hvorfor skjer dette? Er det fordi vi er vant til å se kunst laget av menn? Og at dette igjen fører til at man tenker at det er den «beste» kunsten?

I essayet «Ballongmagi» skriver Siri Hustvedt: *«I New York City i løpet av de siste ti årene har omtrent 80 prosent av alle separatutstillinger vært av menn. [...] Den høyeste prisen betalt for et verk av en kunstner fra etter annen verdenskrig var for et Rothko-lerret- 86,9 millioner dollar, noe som er langt mer enn den høyeste prisen betalt for et verk av en kvinne- en Louise Bourgeois-edderkopp ble solgt for 10,7 millioner dollar.»*⁹ *Det feminine og dets utall av metaforiske assosiasjoner smitter på all kunst, ikke bare den bildende kunst. Liten, myk, svak, emosjonell, følsom, privat og passiv står opp imot de maskuline egenskapene stor, hard, sterk, intellektuell, tøff, offentlig og aggressiv. Det finnes mange menn med de førstnevnte egenskapene og mange kvinner med de sistnevnte; og de fleste av oss er en blanding av begge».*¹⁰

I det jeg leste denne delen av essayet ble jeg påminnet Virginia Woolf's refleksjoner omkring røttene til krig fra boken «Three Guineas» fra 1938.¹¹

Woolf skriver: *«Men (most men) like war, since for men there is some glory, some necessity, some satisfaction in fighting that women (most women) do not feel or enjoy».*

Kan dette sammenlignes med at det stort sett er menn som bruker masse penger på kunst? I begge tilfeller kan det handle om en trang for å uttrykke makt eller styrke.

Jeg tenker at en viktig faktor når det gjelder synligheten av kunst laget av kvinner, er at det er flere menn som bruker masse penger på kunst enn kvinner.¹²

⁷<https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/aug/13/tate-female-artists-museum-diversity-acquisitions-art-collect>

⁸ I boken «The Reckoning: Women Artists of the New Millennium» publisert av Prestel 2013, viser Eleanor Heartney, Helaine Posner, Nancy Princenthal og Sue Scott statistikker av mannlige og kvinnelige kunststudenter fra 1970-tallet til nåtiden.

⁹ Denne informasjonen er foreldet. Det er nå Jenny Saville som holder rekorden: hun solgte et maleri for 12,4 millioner dollar. <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/jenny-saville-becomes-most-expensive-living-female-artist-180970497/>

¹⁰ Ballongmagi er et essay fra essaysamlingen «Kvinne ser på Menn som Ser på Kvinner» av Siri Hustvedt fra 2017. I essayet problematiserer Hustvedt verdien av kunst.

¹¹ Fra «Regarding The Pain of Others», et essay av Susan Sontag med bok-lengde fra 2003

¹² Siri Hustvedt skriver om dette i essayet «Ballongmagi».

I betraktning av dette, kan man da dedusere at kunstverden er dominert av det mannlige blikk, og at det er for det meste menn som velger hvilken kunst som er verdt å kjøpe.

Tilbake igjen til arbeidet mitt «Rooms», utforskes tematikker som «coming of age», og graviditet. Jeg legger stor vekt på komposisjon og fargevalg, og rommene kan nærmest betraktes som tredimensjonale malerier. Jeg utforsker personlige erfaringer gjennom arbeidene mine. I installasjonen «The swelling of my womb is exotic» som jeg laget mens jeg var gravid, er det, for eksempel, skulpturer som kan minne om egg, testikler eller placenta. I kunsthistorien symboliserer egg fruktbarhet og livets syklus.

I installasjonen «Virgin» er det også mange små rosa og glansfulle egg-lignende skulpturer. Mengden av egg, i dette tilfelle, vekker assosiasjoner til egg i et fuglerede hvor morfuglen er fraværende. Da jeg lagde arbeidet var det «å klippe navlestrengen» fra der man kommer fra, kanskje fra sin egen mor, som var tematikken jeg var interessert i.

De forskjellige romlige arbeidene mine følger en slags kronologi, en utvikling i valgene av tematikk som også kan gjenspeile utviklingen av et liv. I de tidligere arbeidene mine utforsket jeg tematikker rundt det å vokse fra sin egen mor, mens jeg i den siste installasjonen jeg har produsert utforsker det å bli mor selv.

Kitchen Table Drawings

Etter at datteren min ble født ble det nødvendig for meg å arbeide med et nytt medium. Det som var mest praktisk for meg var å jobbe ved kjøkkenbordet, så jeg begynte å tegne med olje-pasteller. Formatet jeg begynte å tegne på var A2, det perfekte format for kjøkkenbordet. På grunn av livssituasjoner har kjøkkenbordet vært arbeidsplassen til veldig mange kvinnelige kunstnere gjennom tidene. Jeg tenker at dette har ført til at en del kvinnelige kunstnere kommuniserer sitt feministiske standpunkt ved å ha kjøkkenbordet eller kjøkkenet som sentrale eller viktige elementer i arbeidet sitt. Et godt eksempel er Carrie Mae Weems, som i løpet av to år arbeidet med prosjektet «Kitchen Table Series».¹³ Gjennom denne fotoserien som er bygget av ulike situasjoner rundt det samme kjøkkenbordet og henne selv viser Weems et reelt bilde av en afroamerikansk kvinne sitt liv. En annen kunstner jeg vil trekke frem er Marissa Merz, som arbeidet på kjøkkenbordet når hun var

¹³<http://carriemaeweems.net/galleries/kitchen-table.html>

hjemme med småbarn. Hun skapte kunstverk som også kunne være leker for datteren sin.¹⁴

Liza Lou sitt verk «Kitchen» kan tolkes som en hyllest til kvinner som tilbrakt store deler av tiden sin på kjøkkenet¹⁵. Lou mener at det er mange kvinner som kunne kanskje vært kunstnere, men de måtte begrense kreativiteten sin til å lage mat.

Martha Rosler sitt video-verk «Semiotics of the Kitchen»¹⁶, er en sterk kritikk til kategoriseringen kvinne-kjøkken. Rosler mener at når kvinnen snakker i videoen transformeres hun til en del av næringskjeden og blir lenket til subjektivitet.

60-tallets feminister ville frigjøre seg fra de etablerte måtene å skape kunst på, de påsto at man måtte bruke nye materialer som ikke hadde en tung mannlig tradisjon for å kunne frigjøre seg.

Ved å bruke olje-pastell som materiale følger jeg denne tanken, det er et relativt nytt materiale som ikke har så lang kunsthistorisk tradisjon¹⁷.

«Kitchen Table Drawings» er delvis en hyllest til kvinnelige kunstnere i kunsthistorien og delvis en dagbok-føring av følelser jeg opplever som kvinne og mor, som jeg vil synliggjøre. Jeg ønsker å snakke om det å eksistere som kvinne og overføre dette til et mer eksistensielt plan; og dermed også snakke om det å eksistere som menneske.

I «Ways of Seeing» av John Berger fra 1972 snakker han om den nakne kvinnen i maleriet, og hvordan kvinner har blitt avbildet i kunsthistorien som et objekt for den mannlige tilskueren¹⁸. Kvinnene får ikke være seg selv, de poserer etter idealer om hva kvinner skal være i mannen sitt syn.

Kvinnene i tegningene mine er fri fra det mannlige blikk, de er for det meste nakne og avbildet i situasjoner langt ifra kunsthistoriske «skjønnhetskanoner».¹⁹ De er ville, rasende, og til tider utemmet. Jeg vil gjøre et poeng av det å være en kvinnelig kunstner som tegner

¹⁴<https://www.wmagazine.com/story/the-renaissance-of-marisa-merz-carol-rama-and-carla-accardi-italian-women-artists>

¹⁵<https://whitney.org/collection/works/34855>

¹⁶video-verket fra 1975 hvor kunstneren selv lager en parodi av kjøkken-program ved å sitere og vise frem kjøkkenredskaper etter alfabetisk orden.<https://corvallisreview.blogspot.com/2018/06/art-review-martha-roslers-semiotics-of.html>

¹⁷ I 1927 ble Cray-Pas stiftet av Yamamoto brødrene og i 1949 skapte Sennelier de første profesjonelle olje-pastellene.

¹⁸ https://www.youtube.com/watch?v=ta-s_vzxWn8

¹⁹ Skjønnhetskanoner i visuell kunst er regler for proporsjoner for å skape visuelt harmoniske figurer.

kvinner. Jeg vil frigjøre kvinnene som har blitt tegnet av menn i løpet av historien ved å skape et univers hvor kvinnen er fri og ærlig.

Holland Cotter skrev i The New York Times: «*One thing is certain: Feminist art, which emerged in the 1960's with the women's movement, is the formative art of the last four decades. Scan the most innovative work, both by men and women, done during that time, and you'll find feminism's activists, expansionists, pluralistic trace. Without it identity-based art, crafts-derived art, performance art and much political art would not exist in the form it does, if it existed at all*»²⁰.

Det finnes utallige spørsmål knyttet til hvilken forbindelse det kan være mellom kunst produsert av kvinner og kunst produsert av menn. Disse spørsmålene er jeg gjennom mine egne kunstprosjekter interessert i å undersøke nærmere.

²⁰ Holland Cotter, «The art of Feminism as It First Took Shape» New York Times, 9 mars 2007 <https://www.nytimes.com/2007/03/09/arts/design/09wack.html>